

Nem vont fényes rabigát nyakára,
 Sem majom névért kenyerét nem adja,
 Kincseket sem gyűjt, hogy azokra árvák
 Könnye kiáltson.

Tiszta lélekkel s meglelégedéssel
 Látja csűrében keze míve bérét.
 Izzadásának gyönyörű gyümölcsét
 Éli örömmel.

Ez a vers nem Vörösmartyé; úgy, amint van, Berzsenyi egyik költeményének, *A jámborság és középszer* címűnek (RMK. 217. l.) kiragadott 4—6. strófája. Az első sorban a *te* tollhiba *ti* helyett; a 3. sor romlott szöveg, helyesen: *S szíve épségét* soha semmi *bájszín*; az 5. sorból pedig kimaradt egy szótag: Nem von *az*...

Nem meglepő ez a Berzsenyi-vers Vörösmarty kiadatlan költeményei között: ismeretes, hogy a kéziratok között Faludi-versek másolatai is vannak. De óvatosságra int a kötet használatában, mert a zsengek között még lehet ilyen másolat. Vörösmarty Berzsenyi-szeretetének azonban így is bizonyosága.

CSER LÁSZLÓ.

SZABOLCSKA MIHÁLY LEVELEI FEJES ISTVÁNHOZ AZ ÚJ PRÓBA-ÉNEKESKÖNYV ÜGYÉBEN.

Fejes István sátoraljaújhelyi ref. lelkész több jeles költőnket felszólította közreműködésre az új énekeskönyv elkészítésében. Ezek közt volt Szabolcska Mihály is, kinek a Fejes hagyatékában néhány levele megmaradt. Nem lesz érdektelen ezeket megismerni.

1.

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

Multkori szíves sorai — a zsolttárokkal együtt, — már idehaza vártak rám, mikor juniushban hazaérkeztem. Úgy illett volna ezt akkor mielőbb megköszönnöm! Bocsánatot kérek, hogy csak most teszem ezt.

Köszönöm különösen szíves biztató, irányító sorait.

A nyáron bizony — a mint méltóztatik is látni, ezen a téren nagyon keveset lenditettem. Annyi azt hiszem meg lesz, hogy egy füzetet betölt, a bírálat alá kibocsájtandók között.

A komoly *bírálatot*, azt várom már nehezen. Az biztosan határozott irányt fog adni majd a továbbiakra.

Ha e füzet még szeptemberben megjelenhetne: nagyon kérem nagytiszteletű Urat, méltóztatnék egy példányt ide Kécskére küldeni nekem belőle. Ha nem: bátor leszek majd megküldeni azutáni címemet is.

Mély tisztelettel maradván Ó-Kécskén 1891 aug. 22.

Nagytiszteletű Urnak

alázatos szolgálja
Szabolcska Mihály.

A költő e levele a Fejes-féle *Előmunkálatokra* (1890—1903) vonatkozhatik, mert a Gyűjtemény (1901.) dallamainak 65. lapján említi is nevét. (Ebben az írók neve nélkül jelentek meg az énekszövegek.) Van e Gyűjteménynek egy olyan példánya is, amelybe szerkesztője beleírta a szerzők nevét is. Ebből megtudjuk, hogy Szabolcska négy éneket küldött be. (266. l. Szállj, szállj... 267. l. Isten, ki népedet... 281. l. Én Istenem... 292. l. Ne még...) Ebből az új énekeskönyv hármát megtartott, a 281. l. lévőt (Én Istenem, e nagy világnak melyik részén ragyogsz legszebben?) elhagyta.

2.

Mélyen tisztelt Nagytiszteletű Ur!

Bocsánatot kérek, hogy megtisztelő, szíves levelére mindezideig nem válaszoltam. Szegény beteg feleségem mellett virrasztgatok itt a görögényi havasok aljában s hosszú hetek óta se időm, se kedvem nem volt semmiféle munkára. A nyarat jó előre arra szántam, hogy egész lélekkel erre a mi munkánkra adom magamat. Eltelik a nyár maholnap s még ki se nyithattam a zoltáromat. Tudja a jó Isten, mi lesz velem? Valamit tán mégis csak csinálhatok. Az énekemen tett javítást köszönettel elfogadom. A M. Protest. Irod. Társaság szeptemberi gyűlésekor tán többről referálhatok. Magamat addig is szíves jóindulatába ajánlván, sokszoros üdvözlettel maradok

Szász-Régen, 1899 júl. 17.

tisztelő és szerető szolgája
Szabolcska Mihály.

3.

Kedves jó Nagytiszteletű Ur!

Szíves megtisztelő sorait nagy örömmel olvastam és olvasom. Ha csak a jó Isten megengedi: el is megyek ökvetlen. Nincs a kezemnél menetrend, hogy kitapogassam az uti rendemet, de 8-ikán estére, hacsak valami nagy dolog nem jön közbe, ott leszek!

A mi az énekírást, és a javítások ügyét illeti: hát biz az csupa szomorúság nekem. A lélek kész, de a test erőtelen. Hétről-hétre reménységgel élek, hogy hihetetlenül sok dolgaim, bajaim között tán jut egy-egy csendes estém erre is. De nem így eltépdesezt időre yaló munka ez! Édes, nyugodt belemérülés kellene ehhez. Hetek, tán hónapok csendessége. Különben lesz módom kipanaszolni magamat s általában mindeneket megbeszélni. Előre is szívem teljességéből örülök ennek a napnak. Őszinte és meleg vonzalommal vagyok

Temesvárt, 1900. május 2.

Tisztelő, szerető hive
Szabolcska Mihály.

(Valóban megjelent Ujhelyben az író.)

4.

417/1900.

Kedves jó Tisztárs Uram!

Ha még olyan «haszontalan szolgának» látszhatom is ebben az egész énekügyi dologban, az igen tisztelt Tisztárs Urnak tartozom teljes őszinteséggel elmondani a következőket. Nem, hogy kimentsem, csak hogy megértessem magamat.

Először is — és ez a legnagyobb baj — az én temesvári lelkészi és a hozzácsatolt missziói lelkészköri állásom annyira zaklatott s annyira egy egész embert minden csöppnyi idejével elfoglaló állás, hogy az országban alig lehet — e tekintetben — még egy másik ehhez fogható állás. A helybeli és a köri-missziói lelkészi teendők *mellett* 3 város* 14 iskolájában heti 23 órán kell vallást tanítanom. Hogy milyen és mekkora poétai munkálkodás az, a mit *ezentúl* folytatnom lehet: azt ebben a levélben ugy-e főlsleges tovább magyaráznom.

Mégis ez csak a fele oka, hogy miért nem dolgoztam a mi közös nagy és szép munkánkon is azóta valamit?

Elkedvetlenedtem. Csak gúnyt, csak támadást láttam az egész vonalon ezzel a korszakos nagy munkával szemben. Seholy egy biztató szót. Ha van időm: tán *csak azért is* iparkodtam volna megmutatni én is, mint ahogy Tisztárs úr igen szépen és nemesen cselekedte, hogy bizony lehet is és kell is itt tennünk immár, de mikor időmet is, meg kedvemet is elsikkasztották hozzá: biz én könnyen és végképp lemondtam minden e téren való munkálkodásról.

Mostani levele Tisztárs Urnak újra munkára ösztökélne mégis, ha most meg az a szerencsétlen helyi körülmény nem szól a dolgunkba, hogy a szomszéd vadászerdői pap halála miatt ezt az ekklezsiát is nekem «*muszáj*» adminisztrálnom. Szóval ember feletti munkát kell szinte, mert három ember munkáját kell — végezniem.

Az én elvem e téren az, hogy okvetlen *szükséges* a javítás. Félve, fázva, mint a nemes antik ékszerhez az ötvösnek, szabad csak hozzá nyúlunk szerintem a régi darabokhoz. De az *együgyűséget* (és nem a *szent návságot*) le kell mint a port, róluk takarítanunk! Az Arany, Petőfi poézisén felnőtt ifjúságnak egyszerűen neveltség tárgya lenne szerintem tovább is a Sz. M. Alb. akkori poétai nyelve és technikája! A magyar nyelv fejlődés; jogát tagadja meg, a ki az ellenkezőt állítja.

Bocsásson meg kedves jó Nagytiszteletű Uram, ha ebben a nagy és nemesen szép munkában való minden további közremunkálásomra nézve egyenesen a csődöt kell bejelentenem. Időm nincs, a kedvemet meg elvették!

A Nagytiszteletű Asszony Ó nagyságának kézsókomat jelentve, sokszoros üdvözlettel vagyok

Temesvárt, 1900. nov. 5.

Tisztelő és szerető szolgája
Szabolcska Mihály.

Az átdolgozás igen szép!

* Temesvár, Versecz, Fehértemplom. E két utóbbi filia.

E levelek Szabolcska munkásságának egyik kevésbé méltatott oldalára vonatkoznak s kiegészítik Császár Elemér emlékbeszédét.

Közl: GULYÁS JÓZSEF.